

Asia: VN/23654/2021/

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liedon kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotetusta arkistointilaista.

*Ehdotetun arkistointilain 6 §:ssä määritellään viranomaisen asiakirja julkisuuslaista poikkeavalla tavalla. Emme pidä tätä onnistuneena ratkaisuna, sillä sisällöllisesti poikkeavat määritelmät aiheuttavat helposti sekaannusta lakien tulkinnassa ja soveltamisessa.

*Ehdotetun arkistointilain 8 §:ssä säädetään arvonmäärityksestä. Viranomainen tuntee sen toiminnassa syntyvät asiakirjat ja tietoaineistot parhaiten ja siten arvonmäärityksen tuleekin lähteä useimmissa tapauksissa viranomaisesta. Kansallisarkisto ei voi millään tietää kaikkien tahojen, joita ehdotettu arkistointilaki koskee, uusia tehtäviä tai toimintaprosessien muutoksia ja sitä myötä syntyviä uusia asiakirjoja tai tietoaineistoja.

Viranomaisella ei kuitenkaan välttämättä ole tarvittavia resursseja tehdä arvonmääritystä siten, että tutkimukselliset tarpeet tulisivat riittävällä tavalla huomioiduksi. Myös henkilötietoja sisältävien asiakirjojen ja tietoaineistojen osalta arvonmääritys ja arkistoinnin oikeasuhtaisuuden arvioiminen saatetaan kokea haastavaksi. Tämä saattaa johtaa siihen, että henkilötietoja ehdotetaan suojattavaksi tarpeettomasti, tai siihen, että asiakirjoja ja tietoaineistoja ei katsota tarpeelliseksi arkistoida siinä pelossa, että ne jouduttaisiin pseudonymisoimaan tai anonymisoimaan. Tämä vaatisi viranomaiselta resursseja. Onkin ehdottoman tärkeää, että viranomainen ja arkistoitavista asiakirjoista ja tietoaineistoista päättävä taho eli Kansallisarkisto, tekevät yhteistyötä asiakirjojen ja tietoaineistojen arvonmäärityksen suhteen.

*Ehdotetun arkistointilain 18 §:ssä säädetään tietojen antamisesta kansalliseen arkistotietovarantoon siirretyistä viranomaisen asiakirjoista. Sen ensimmäisessä momentissa säädetään siitä, että Kansallisarkistolla on oikeus julkisuuslain 16 §:n 1 momentin estämättä antaa tieto kansalliseen arkistotietovarantoon siirretystä viranomaisen asiakirjasta sähköisesti, sekä siitä, että Kansallisarkisto voi periä asiakirjan sähköisestä antamisesta maksuja julkisuuslain 34 §:stä riippumatta.

Mieleen herää kysymys siitä, miten pykälän antamia mahdollisuuksia tullaan käytännön tasolla toteuttamaan. Yksityiskohtaisissa perusteluissa nostetaan esiin, että laajasti ymmärrettynä tietopyyntöihin kuuluvat myös ns. tutkijasalilainat. On tärkeää, että näiden osalta säilyy mahdollisuus maksuttomaan asiointiin, jotta maksullisuus ei ala ohjata sitä, mitä tutkitaan.

Muiden asiakkaiden osalta 18 §:ssä ehdotetut säädökset sisältävät riskin siitä, että asiakkaat joutuvat eriarvoiseen asemaan riippuen esimerkiksi siitä, onko jokin organisaatio, kuten kunta, siirtänyt arkistoidut aineistonsa kansalliseen arkistotietovarantoon ja Kansallisarkiston määräysvaltaan vai ei.

Hakamäki Riitta
Liedon kaupunki - Hallintopalvelut